

Naturvetarnas yttrande avseende remiss *Integritet och straffskydd SOU 2016:7*

Generella kommentarer

Naturvetarna har fått möjlighet att yttra sig över Justitiedepartementets remiss *Integritet och straffskydd SOU 2016:7*. Förbundets yttrande kommer främst att fokusera på de diskussioner och förslag som finns i kapitel 16 i utredningen, som rör ansvaret för tillhandahållare av elektroniska anslagstavlor. Vi kommer också i allmänna ordalag beröra de förändringar som föreslås i 4 kap. brottsbalken (BrB) kring olaga hot, ofredande, förtal och grovt förtal samt förolämpning. Dessutom för Naturvetarna ett resonemang kring demokrati, hot på nätet och offentliganställda som vi anser är viktigt att skicka med i det fortsatta arbetet på justitiedepartementet med denna problematik.

Synpunkter på föreslagna förändringar i 4 kap. brottsbalken

Förbundet tillstyrker de förändringar som föreslås i BrB som innebär en skärpning av det straffrättsliga skyddet för privatlivet och den personliga integriteten med avseende på olaga hot, ofredande, förtal och grovt förtal samt förolämpning. Naturvetarna delar också utredningens uppfattning att möjligheterna att sprida integritetskränkande uppgifter om andra ökat väsentligt genom internet och annan elektronisk kommunikation. Att det nu föreslås förändringar för att hantera denna uppkomna situation kommer enligt förbundet inte en dag för sent, då denna trend är något som vi har kunnat observera under flera års tid hos våra utsatta professioner.

Hot på nätet mot offentliganställda utgör ett indirekt hot mot demokratin

Utredningen skriver i många olika avsnitt om relationen mellan skyddet för integriteten och skyddet för den fria åsiktsbildningen och yttrandefriheten. Yttrandefriheten kan vara hotad om människor inte vågar yttra sig och detta kan i förlängningen utgöra ett hot mot vårt demokratiska samhälle konstateras i utredningen, vilket Naturvetarna skriver under på. Att människor känner en trygghet i

att kunna kommunicera och delta i samhällsdebatten utan att deras personliga integritet angrips är naturligtvis ytterst viktigt. Däremot är det en aspekt som utredningen till stor del har missat enligt Naturvetarnas sätt att se på frågan och dess koppling till demokratin.

Förbundet har flera olika professioner i offentlig förvaltning som är utsatta för hot i olika utsträckning. Djurskyddsinspektörer är en grupp som sticker ut speciellt. Hot, ofredande och förtal mot tjänstemän förekommer väldigt ofta på internet, inte minst i bloggar, enligt förbundets uppgifter. I justitiedepartementets remiss *Några frågor om offentlighet och sekretess Ds 2016:2*, som Naturvetarna svarade på för ett par veckor sen, gör man kopplingen mellan utsattheten för offentliganställda och det hot mot demokratin det innebär att tjänstemän är utsatta för hot i den utsträckning som nu ofta förekommer, oavsett fora. Detta då deras yrkesutövning, till exempel tillsyn utifrån djurskyddslagstiftningen, i extrema fall kan bli påverkad på så sätt att tjänstemän i offentlig verksamhet inte fattar vissa beslut av oro för konsekvenserna för sin person.

Att skyddet för offentliganställdas personuppgifter föreslås stärkas är positivt och även att stärka lagstiftningen kring olaga hot, ofredande, förtal och grovt förtal samt förolämpning som denna remiss föreslår. Men faktum kvarstår att det är upp till individen att driva en rättslig process, trots att dessa tjänstemän aldrig hade blivit utsatta för hot om de inte hade haft de uppdrag som de har i offentlighetens och demokratins tjänst. Dessa individer blir endast utsatta för hot, ofredande och förtal för att de gör sitt jobb som offentliganställda och detta är ett stort hot mot demokratin då de som sagt ytterst kan bli påverkade i sin yrkesutövning.

Naturvetarna inser att detta inte har varit föremål för denna utredning men vill ändå göra ett medskick kring att det i framtida utredningar bör tas i beaktande att utreda möjligheterna för en arbetsgivare att driva en civilrättslig process när en tjänsteman blir utsatt för angrepp på sin person uppenbarligen endast på grund av sin tjänsteutövning. Att som individ behöva göra en anmälan och driva en process utan inblandning av arbetsgivaren, när situationen endast har uppstått på grund av det man arbetar med, är en stor börda för individen. Därför är också Naturvetarna övertygade om att det finns en stor underrepresentation i sådana här anmälningar i nuläget trots att många offentliganställda tjänstemän "hängs ut" på nätet.

Specifika synpunkter på kapitel 16

Utredningens förslag om att utvidga ansvaret för den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla till att även gälla meddelanden som läggs upp på tjänsten är välkommet. Naturvetarna tillstyrker förslaget i sin helhet och delar även utredningens resonemang om att detta kommer att leda till en självsanerande effekt. Som redan nämnts är bloggar en vanligt förekommande fora för spridning av olaga hot och det som nu blir klassat som olaga integritetsintrång mot tjänstemän enligt förbundets erfarenhet. Organiserade drev på internet håller sig ofta till olika bloggar för att uttala sig nedsättande, kränkande eller hotfullt. Inte minst är det just i kommentarsfälten på bloggarna som hot samt uppgifter om tjänstemäns privata sfär förekommer. Detta ligger allt som oftast bara kvar utan någon åtgärd i nuläget och det är naturligtvis väldigt obehagligt för individen även om man sällan går vidare med anmälan. Att ofredande, förtal eller förolämpning inte inkluderas i utvidgningen av straffansvaret kan leda till svåra gränsdragningar i vissa fall men förbundet delar ändå utredningens slutsatser kring att dessa inte bör omfattas.

Avslutande kommentarer

Naturvetarna anser att utredningen fyller en oerhört viktig funktion då samhällsutvecklingen och den tekniska utvecklingen har förändrat möjligheterna till kommunikation samt lett till en väldigt obehaglig utveckling. Att som i nuläget en egen värld existerar på internet, ett nästintill laglöst land där en oerhört grov jargong med hot och kränkningar är vardag, är mycket oroande. Inte minst då utvecklingen snarare är att klimatet som råder på internet börjar spilla över på resten av samhället snarare än tvärtom. Förslagen i utredningen kommer inte en dag för sent och det är av yttersta vikt för samhället att det straffrättsliga skyddet för den personliga integriteten stärks snarast.

Med vänlig hälsning,
Naturvetarna

Helena Nicklasson
Förbundsdirektör

Kristofer Jervinge
Utredare